

tiana charitas, urgens necessitas, debita obedientia, ac evidens ecclesiae, vel reipublicae utilitas; » et si quae aliae huc revocari possunt, juxta concilium Tridentinum sess. 23. cap. 1. *de Reform.* estque jam dictum supra n. 42. et seqq. ac n. 89 et seqq. Concordat cap. un. h. t. in 6. ubi canonici non solum abesse, sed etiam distributionibus quotidianis gaudere sinuntur, « quos infirmitas, seu justa et rationabilis corporalis necessitas, aut evidens Ecclesiae utilitas excusat: » de quo tamen plura inferius § 7. n. 186. et seqq.

123. *Canonici ex justa causa absentes, non tenentur relinquere substitutum.* — Solum nota, quod canonici ex justa causa absentes, non teneantur relinquere substitutum, ac per hunc interim deservire, non obstante immemoriali consuetudine; prout a sacra congregatione concilii declaratum fuisse, refert Garcias d. part. III. cap. II. n. 197. Imo, ut inquit Fagnanus c. *Nulla*. n. 73. *de Concession. praebend.* ita millies fuit resolutum. Siquidem canonici solummodo tenentur per se deservire; atque uno, vel altero eorum ob justam causam absente, sufficit divina officia in Ecclesia a caeteris collegialibus rite persolvi: haud obstante, quod parochi legitime absentes, propter curam animarum ipsis incumbentem, teneantur relinquere vicarium. Et haec, quantum ad primam partem propositae quaestionis: nunc loquendo de altera,

124. *Poenae canonicorum non residentium, quae?* — Resp. II. Poenae obtinentium in Ecclesiis cathedralibus, aut collegiatis, dignitates, canonicatus, praebendas, aut portiones, nec residentium, ut debent, enumerantur in concilio Tridentino sess. 24. cap. II. § *Praebend. de Reform.* sequentibus verbis: « Alioquin primo anno privetur unusquisque (non residens, ut supra) dimidia parte fructuum, quos ratione etiam praebendae, ac residentiae fecit suos. Quod si iterum eadem fuerit usus negligentia, privetur omnibus fructibus, quos eodem anno lucratus fuerit. Crescente vero contumacia, contra eos, juxta sacrorum canonum constitutiones, procedatur. » Haec ibi.

125. *Canonicus illicite absens, non tenetur fructus restituere ante sententiam condemnatoriam judicis, etsi secus sit in episcopis, aliisque curatis.* — Ex quibus verbis inferitur primo, quod canonicus illicite absens, qui ob absentiam in poenam privationis fructuum incidit, non teneatur istos ante sententiam condem-

natoriam judicis restituere: uti patet ex verbo. *Privetur*, quod non operatur ipso jure, sed per sententiam. Garcias, part. II. *de Beneficiis*, cap. II. n. 151. et 152. post Rotam in causa Caurien. *Fructuum*, coram D. Orano, 10 aprilis 1592; Barbosa, cap. XX. *de Canonicis*, n. 22. citans alios. Quamvis secus sit dicendum de episcopis, et curatis inferioribus: hi enim, si debite non resideant, ipso jure tenentur restituere fructus pro rata temporis absentiae, utpote quos non fecerunt suos: adeo, « ut nec tuta conscientia, alia etiam declaratione non secuta, illos sibi detinere possint; » prout expressis verbis decrevit concilium Tridentinum, sess. 23. cap. XII. *de Reform.* estque jam dictum supra n. 50. et 51. et 59.

126. *Ad incurrendam a canonico non residente poenam privationis fructuum, non est opus praevia monitione, ut resideat.* — Inferitur secundo, quod ad praedictam poenam privationis fructuum, a canonico non residente incurrendam, non sit opus praevia monitione, ut resideat: prout satis desumitur ex allegatis verbis concilii Tridentini, utpote nullam de praemittenda monitione mentionem facientibus, atque a sacra congregatione concilii decisum fuisse, refert Garcias cit. cap. II. n. 145. Eo tamen addito, ut canonicus, qui ultra tres menses abfuit, ante impositionem dictae poenae citandus sit ad allegandum, si forsitan possit, quare non debeat puniri secundum istud decretum concilii.

127. *Fructus illi, quibus canonici non residentes priventur, cui debeant applicari?* — Caeterum fructus illi, quibus canonici non residentes privandi sunt, debent applicari in usum Ecclesiae, et utilitatem, sive fabricam ipsius, quatenus indiget; alias alteri pio loco, arbitrio ordinarii: prout decisum fuisse, refert Garcias d. cap. II. n. 146. et 147.

128. *Hujusmodi poenam non potest episcopus remittere in totum: bene tamen ante sententiam minuere, vel augere.* — Atque hujusmodi poenam non potest episcopus remittere in totum, cum non possit dispensare contra generale concilium: peccaretque episcopus, si absque justa causa dissimularet canonicum ultra tempus absentem punire. Navarrus, consil. 3. *de Cleric. non resident.*, n. 4. et 2. Garcias saepe cit. cap. II. n. 149. et 151. Quamvis ante sententiam ex causa talem poenam minuere, vel augere valeat. Barbosa, part. III. *de Offic. et potest. episc. alle-*

gat. 53. n. 151; Garcias, ubi supra n. 150. referens declarationem sacrae congregationis, sequentibus verbis: « Fructus praebendae, in quibus canonici absentes ultra tres menses mulentur, sunt applicandi Ecclesiae, ad utilitatem ipsius: potest tamen episcopus hanc poenam ante sententiam minuere, vel augere, sed non in totum tollere. » Et haec dicta procedunt in dignitatibus, et canonicis, primo, aut secundo anno debite non residentibus; sicque privandis dimidia parte fructuum, aut omnibus fructibus unius anni: nunc loquendo de perseverantibus in tali negligentia residentiae.

129. *Crescente contumacia, contra canonicos non residentes procedendum est, juxta sacrorum canonum constitutiones.* — Resp. III. « Crescente vero contumacia (sive, quando canonici primo, et secundo anno debite non residentes puniti sunt per privationem fructuum, ut supra) contra eos, juxta sacrorum canonum constitutiones procedatur. » Textus est in concilio Tridentino cit. sess. 24. cap. XII. *de Reform.*

130. *Unde hodie non possunt statim privari suis beneficiis, etsi intra terminum sibi praefixum non redierint, quidquid olim fuerit.* — Ex quibus verbis inferitur primo, quod dignitates, vel canonici, seu portionarii Ecclesiarum cathedralium, aut collegiatarum, si non resideant debito modo, non possunt hodie statim privari suis beneficiis; haud obstante, quod tuissent moniti residere. Siquidem concilium Tridentinum loc. cit. expresse decrevit, ut debite non residentes primo anno, seu prima vice, privetur duntaxat dimidia parte fructuum; secundo autem anno id ipsum faciens, privetur omnibus fructibus illius anni: ac postmodum crescente contumacia, sive contra tertio etiam anno residere negligentem, « juxta sacrorum canonum constitutiones, procedatur; » videlicet usque ad privationem beneficii, Flaminius Parisius, lib. I. *de Resignat. Beneficior.* quaest. 10. n. 63; Garcias d. part. III. cap. II, numer. 140, citans alios; atque subjungens declarationem sacrae congregationis concilii, quae aiebat: Redarguitur episcopus, qui primo anno in cathedrali, vel collegiata Ecclesia non residentem privat; Fagnanus c. *Licet*. n. 26. *de Praebend.* asserens, quod ita hodie correcta sit dispositio antiquorum canonum, secundum quam canonicus absens privari poterat beneficio, si infra congruum terminum sibi

praefixum, ad residentiam non redisset; uti habetur c. *Pervenit*. 28. *de Appellat. et c. Inter quatuor*. 10. et cap. ult. h. t.

131. *Sed expectandus est lapsus trium annorum, ac servandi gradus poenarum a concilio Tridentino praescripti.* — Accedit declaratio sacrae congregationis concilii, quam idem Fagnanus cit. n. 26. vers. *Unde*, refert, videlicet (cum episcopus Tarentinus olim petisset declarari a sacra congregatione concilii: An recte processisset contra subcantorem canonicum Ecclesiae suae jam decem et octo menses absentem, cum ei comminatus fuisset poenam privationis, si intra mensem non rediret? Sacra congregatio declaravit concilium clare disposuisse, expectandum esse lapsum trium annorum, antequam ad privationem in totum procedatur; ut in d. cap. XII. sess. 24. vers. *Praeterea obtinentibus*. Nam in primo amittit non residens dimidiam, in secundo omnes fructus, in tertio privatur titulo: et ita rescriptum fuit plurimis episcopis.) Haec Fagnanus. Unde quod necessario servandi sunt memorati gradus poenarum, a concilio Tridentino, loc. cit. praescripti, antequam deveniatur ad privationem; adeo, ut haec caeteroquin sit nulla: decisum fuisse in Rota Romana coram Illust. Seraphino, in una Salamantina de Petroso, die 15 decemb. 1576. et in una Oriolen. Canonicatus. 14 martii 1622, coram Rev. Navarro, inter alios refert Barbosa part. III. *de Offic. et potest. episcop.*, allegat. 53, n. 148.

132. *In quo consistant constitutiones sacrorum canonum, juxta quas contra canonicos, contumaciter triennio absentes, procedendum est?* — Resp. IV. Constitutiones sacrorum canonum, juxta quas contra obtinentes in cathedralibus, et collegiatis Ecclesiis dignitates, canonicatus, Praebendas, aut portiones, et contumaciter tertio anno non residentes, procedendum est etiam usque ad privationem, consistunt in sequentibus. Primo quidem, postquam privatio medietatis, aut omnium fructuum priorum duorum annorum praecessit, ut dictum, canonicus ultra contumaciter absens, seu cessante legitimo impedimento non residens, si sciatur, ubi existit, debet personaliter moneri, seu citari, ut redeat in termino, sibi arbitrio episcopi praefigendo ad residentium; idque sub poena privationis, nisi resipiscat, c. *Ex parte vestra*. 8. et c. *Clericos*. 17. h. t. Si vero ignoretur, ubi existit, tunc trinæ citationis edictum, in valvia

Ecclesie beneficii affigendam, publicari debet; atque post ultimum per sex menses expectari: c. *Ex tua*. 11. n. t. Deinde tempore isto elapso, si canonicus cessante justo impedimento, legitime allegato et probato, redire, atque residere contempserit, tunc « contra eum, juxta sacrorum canonum constitutiones procedendum est; » uti loquitur concilium Tridentinum d. sess. 24. cap. XII. Ac proinde non amplius est privandus fructibus, sed beneficio, prout decimum refert Barbosa cit. allegat. 53. n. 146. Nisi forsitan contra contumaciter absentem arbitretur episcopus, utendum esse pœnis medicinalibus suspensionis, ac excommunicationis, antequam ad actualem privationem deveniatur, juxta c. *Ex tua*. 11. § *Contra eos*. h. t. estque jam dictum supra § 1. n. 26.

133. *Quid dicendum de residentia clericorum, simplex duntaxat beneficium habentium.* Queritur IV. Quid dicendum de residentia clericorum, simplex duntaxat beneficium habentium? Resp. breviter, circa horum residentiam non occurrere specialem difficultatem. Nam beneficia simplicia vel ex generali consuetudine Ecclesie universalis personalem residentiam non requirunt; sed sufficit, impleri officia divina, missas, aliasque obligationes per constitutum vicarium. Vel si eadem beneficia simplicia ex fundatione, dotatione, consuetudine, aut qualibet alia ratione, personalem requirunt residentiam; contra contumaciter non residentes procedendum erit conformiter c. *Conquerente*. 6. et c. *Inter quatuor*. 10. et cap. ult. h. t. estque uberius dictum supra § 1. numer. 20. et seqq. Siquidem de clericis, simplex duntaxat beneficium obtinentibus, concilium Tridentinum non reperitur aliquid speciale constituisse: sicque standum erit piæ fundatorum intentioni, atque regulis ex jure communi, vel generali Ecclesie universalis consuetudine desumptis. Vide etiam dicenda inferius § seq. n. 160. et 161. quoad obligationem residendi ex fundatione impositam et longæva contraria consuetudine non observatam. (ADNOTATIO XLV.)

§ V.

UTRUM BENEFICIARIUM RATIONE STUDIORUM, VEL OB SERVITIUM EPISCOPI, AUT VI CONSUETUDINIS, EXCUSANTUR A RESIDENTIA?

134. *Inter causas a residentia excusantes, communiter numeratur absentia studiorum*

causa; et cur? — Queritur I. Utrum ratione studiorum liceat clericis abesse a suis beneficiis, atque interim horum fructibus gaudere? Resp. I. Inter causas legitime excusantes a residentia personali beneficiariorum, etiam curatorum, communiter doctores connumerant absentiam studiorum causa; juxta textum expressum c. *Relatum*. 4. h. t. istis verbis: « Nisi forte de licentia suorum prælatorum, vel studio litterarum, vel pro aliis honestis causis contigerit eos abesse; » cum concordantiis in progressu allegandis. Et hæc quidem causa solet reduci ad quartam ex enumeratis a concilio Tridentino sess. 23. cap. 1. de *Reform.* quæ est « Evidens ecclesie, vel reipublicæ utilitas. » Siquidem totius Ecclesie universalis permaxime interest, ad sui regimen viros habere litteratos, c. *Cum ex eo*. 34. de *Election.* in 6. « Qui cum docti fuerint, in Dei Ecclesia velut splendor fulgeant firmamenti; ac veluti stellæ in perpetuas æternitates mansuri, ad justitiam valeant plurimos erudire, cap. ult. de *Magistris.* »

135. *Spectato jure antiquo possunt beneficiarii, etiam curati, quinque annis, abesse ratione studii theologiæ, vel juris canonici, et interim fructus percipere, etc. Idemque dicendum de docentibus theologiam, vel jus canonicum, quandiu docuerint.* — Resp. II. Spectato jure antiquo possunt beneficiarii, etiam curati, quinque annis abesse, ut in universitate quæpiam theologiæ, vel juri canonico studere valeant, proventus suorum beneficiorum interim (exceptis distributionibus quotidianis) integre percipiendo: quod ipsum est dicendum de docentibus theologicam, aut canonicam facultatem; et quidem absque memorata temporis limitatione, sed quandiu in scholis docuerint. Ita habetur decisum in cit. cap. ult. de *Magistris*: ubi licet expressa mentio fiat solum de theologia, idipsum tamen communiter doctores extendunt ad jus canonicum, hujusque studium: nam sub theologia etiam comprehenditur jus canonicum, arg. c. *Super specula*, juncto Abbate n. 7. *Ne Clerici vel Monachi, etc.* uberius jam dictum est supra in Proœmio libri I. § 13. n. 231.

136. *Tempus illud quinqueennale postea extensum fuit ad septennium, accedente dispensatione episcopi.* — Resp. III. Tempus istud quinquennale, beneficiariis concessum pro studio theologico (sive canonico) postea Bonifacius VIII. relatus c. *Cum ex eo*. 34. de *Election.* in 6. extendit ad septennium, illis

verbis: « Præsenti constitutione sancimus, ut episcopi, eorumque superiores cum his, qui hujusmodi subjectas sibi ecclesias obtinent, vel obtinuerint in futurum, dispensare possint libere, ut usque ad septennium litterarum studio insistentes promoveri minime teneantur, nisi ad ordinem Subdiaconatus duntaxat: ad quem infra prædictum annum recipiendum (ne, sicut a multis de Christi patrimonio sublimatus olim factum esse dignoscitur, a statu recedere valeant clericali) omnino astringi volumus: et nisi receperint, pœna contenta in dicto concilio (privationis ipso jure) eo ipso percelli. » Hæc Pontifex; subjuncta obligatione constituendi ad interim idoneum vicarium, ex proventus ecclesiarum parochialium congrue sustentandum. Ubi tamen Glossa § *Septennium*, inter alia commendabile asserit, ut episcopus a principio non statim det dispensative totum septennium; sed experiatur, si clerici ejusmodi in studiis pro speranda ecclesie utilitate proficiant: et tunc vel det ulterius tempus, vel denegat.

137. *Ut clerici beneficiarii studiorum causa sic possint abesse, plures requiruntur conditiones.* — Resp. IV. Nihilominus, ut clerici beneficiarii studiorum causa possint abesse, atque excusentur a residentia personali, plures requiruntur conditiones, quæ tum in allegatis juribus continentur; tum per diversas declarationes sacre congregationis concilii, quas refert Garcias part. III. de *Beneficiis*, cap. II. n. 80. et 81. Zerola part. I. *Praxis Episcopalis*. § *Studium*. n. 2. ac seqq. amplius manifestantur, atque patebunt inductione.

138. *Ut beneficiarius studio vocaturus, non ultra triginta annos.* — Primo siquidem requiritur, ut clericus beneficiarius, studio vacaturus, non sit ultra triginta annos; nisi jam antea studium incepisset, et adhuc illud non absolvisset. Ita sacra congregatio apud Zerolam, et Garciam, ubi supra, declarans, quod si ævis eorum sit ætatis annorum triginta, nulla facultas concedi debeat: ideoque etiam ætas sit exprimenda, nisi jam studia incepisset, et illa nondum absolvisset. Accedit ratio: quia cap. ult. de *Magistris*. habetur, quod ad theologicæ professionis studium non nisi *Docibiles destinantur*. Atque tales ordinarie non censentur, qui annorum triginta existunt, neque antehac studia incepserunt; ergo.

139. *Atque accedat licentia episcopi.* — Se-

cundo requiritur licentia episcopi, vel alterius prælati, c. *Relatum*. juncta Glossa § *Prælatorum*. et Abbate n. 1. et 5. et Barbosa n. 7. ibid. h. t. Concordat textus cit. c. *Cum ex eo*. 34. de *Election.* in 6. ac notat Pirhing, h. t. n. 35. Nec immerito. Cum enim non nisi docibiles, et habiles ad studia sint mittendi, d. cap. ult. de *Magistris*. Superiorum erit prius examinare, num tales existant studere volentes, ac probatis tandem licentiam concedere. Concordat concilium Tridentinum sess. 23. cap. 1. vers. *Eadem omnino. de Reform.* ubi prohibet, ne parochi, aliive curati absint, « nisi causa prius per episcopum cognita et probata, ejusque licentia in scriptis oblenta. » Atque ideo hodie necessariam esse licentiam episcopi, in scriptis redactam, ut beneficiarius studiorum causa possit abesse: tenet etiam Zerola cit. part. I. § *Studium*. n. 1. et Garcias, d. part. III. cap. II. n. 74. 75. et seqq. ac n. 87. et seqq. citans plures alios: atque subjungens, ita declarasse Pium IV. in quadam constitutione. Quidquid olim in contrarium docuerit Glossa cap. ult. § *De licentia. de Magistris*. et Navarrus cap. XXV. *Manual.* n. 121. cum nonnullis aliis.

140. *Et si parochus absit, interim constituatur idoneus vicarius, per episcopum approbandus.* — Tertio requiritur, ut si parochus, vel alius curatus absit, interim constituatur idoneus vicarius, per episcopum approbandus, atque de redditibus Ecclesie congrue sustentandus; per textum expressum cit. c. *Cum ex eo*. § *Porro. de Election.* in 6. juncto concilio Tridentino, sess. 23. cap. 1. vers. *Eadem omnino*. Secus dicendum quoad alios beneficiarios, puta, canonicos: nam hi studiorum causa absentes, non tenentur constituere vicarium, qui pro ipsis interim deserviat Ecclesie, conformiter dictis super n. 123.

141. *Sicque absens studeat in loco studii generalis; puta, in universitate.* — Quarto, ut taliter absens studeat in loco studii generalis; puta, in universitate, vel academia, aut alio publico loco, per principem, vel consuetudinem immemorabilem, pro publico exercitio studiorum deputato: non autem in villa, vel castello, ubi nullum est, aut minus competens studiorum exercitium. Alioquin is non gauderet privilegio studentium, juxta textum apertum in c. *Tue fraternitatis*. 21. h. t.

142. *Simulque assumat studium theologicum, vel canonicum. Et quid de studio philoso-*